

Такова трябва да е едно изследване

Никола Вангов

Да започна отзад напред.

Горещо препоръчвам изследването на известния руски театровед Борис Голдовски **„Режиссерское искусство театра кукол России XX века. Очерки истории“** („ВАЙН ГРАФ“, Москва, 2013, 320 с.). Убеден съм, че превеждането му на български ще бъде не само полезно за знанията и самочувствието на куклениците, но ще има и заразителен ефект върху писането за куклен театър у нас.

Ето как започва тази и интересна, и вдъхновяваща книга:

„Различните епохи имат свои театрални кукли, които чувствително реагират на промените в живота, съзнанието и културата на хората. Има времена на марионетките, има – на петрушките, има времената на сенките, на вертепа, столетия на явайките, имало е и години на куклите-автомати.

Това е ставало особено ясно, когато са се появили професионални режисьори и техните спектакли в кукления театър. Така XX век започва със Сребърния век на марионетките на Слонимска-Сазонов, след това идват десетилетията на петрушките на Ефимови, Демени, Аристова, Швембергер... След тях настъпва времето на наивно-романтичните „образцовски“ явайки, след това – трагическите маски от спектаклите на Б. Аблинин от времето на „размразяването“, които в „годините на застой“ бяха сменени от трагикомичните манекени на „уралската зона“. На границата на хилядолетието настъпиха времената на планшетните кукли на режисьорите от „петербургската школа“...“

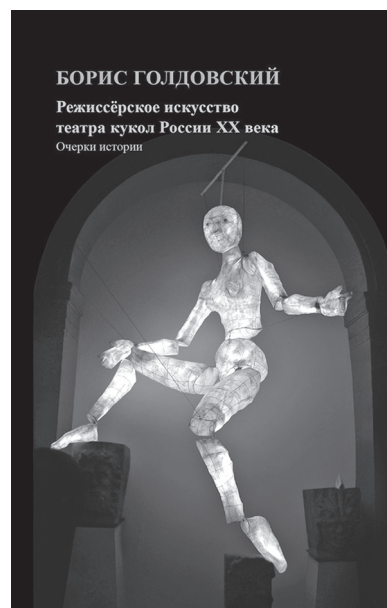
Книгата се чете като интелек-

туален роман, чийто сюжет е свързан с търсенията и постиженията, с израстването и утвърждаването на професионалния куклен театър в Русия, с развитието на режисурата и мисленето за кукленото изкуство през XX век. От „първия в Русия спектакъл, създаден на принципите на режисьорския театър“ през 1916 г. (представете си това е „Силата на любовта и вълшебството“!) до първите години на XXI век. Процесите се проследяват в непрекъснато съпоставяне с европейския куклен театър, прочее, на когото се дължи и самата поява на режисурата на куклени спектакли в Русия.

Когато пише за родоначалниците от Сребърния век, авторът посочва, че *„Те са се стремили с помощта на куклите да създадат нов, стилистически цялостен, „друг театър“, освободен от противоречието между изкуствения, както са смятали, свят на сцената и реалните играещи в този свят актьори – „живите хора“. Да създадат семантично, знаково друг театър, имащ нови изразни средства“*. С този патос са били заразени водещи фигури в интелектуалния живот на Русия – в началото са преобладавали художниците, но сред тях са били В. Кандински, К. Малевич, Л. Лисицки и много други.

С примамлива лекота Борис Голдовски проследява художествената логика в развитието на процесите, без да изпада в опростителство. Когато говори за времената на явайките, например, той не изключва спектакли, създавани по същото време и боравещи с други куклени техники. Просто изнася пред скоба онова, което определя новото и характерното за даден период.

Независимо, че дълго време е

свързан с театъра на Сергей Образцов, изследователят си дава сметка, че в определени моменти този театър се догматизира, изпада в иновативна криза, започва дори да спъва развитието на руския куклен театър. (Сходни процеси могат да се проследят и в драматичния театър с методите на Константин Станиславски.)

В книгата – отбелязвам го с гордост – се споменават няколко български куклени пиеси, поставени в Русия, споменава се и текст на Дойчина Синигерска.

Отделна глава във финала е посветена на режисьора Руслан Кудашов, известен и у нас с постановките си в КТ – Пловдив. Искам да завърша с цитираните в книгата думи на Кудашов: *„Куклата е въпросът „А къде е душата й?“ Куклата е нагледен пример, че има някой или нещо, което я оживява. Куклата е свидетелство за това, че има още някой вътре, отгоре или отстрани, че куклата сама по себе си не свършва със самата себе си. Куклата винаги е среща. Куклата винаги е онова, което се ражда при докосване. КУКЛАТА Е ОБРАЗ НА СРЕЩАТА. Съществува това, което е отвън, но има и нещо вътре. Онова, което е вътре, не се вижда от пръв поглед. Куклата е система от взаимоотношения с онова, което е скрито.“*